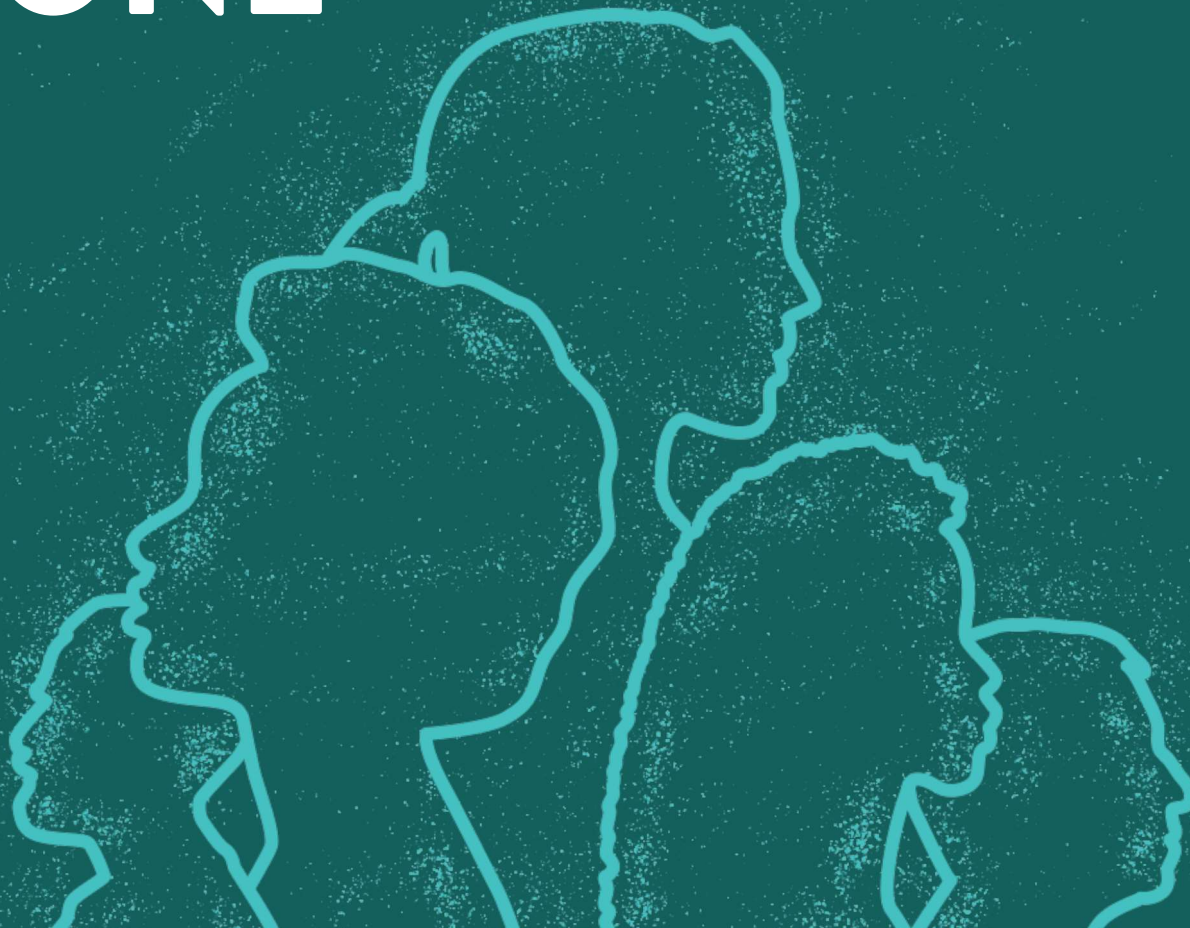

SHËNDETËSIA JONË

- Pse duhet që programi specialistik të menaxhohet nga OMK?
- Bankat indore dhe biobanka
- Studimet Klinike
- Dhurimi i organeve me qëllim të transplantimit
- Cilësia e ajrit në Kosovë dhe ndikimi në shëndetin e popullatës
- Menaxhimi i mbeturinave medicinale në Kosovë
- Dy dekada të programit të telemjekësisë së Kosovës
- Çka i duhet një specializanti?
- Mjeku në pension

FUQIZIMI I PROFESIONISTËVE SHËNDETËSORË NËPËRMJET NISMAVE NDËRKOMBËTARE TË SHKËMBIMIT

Ilir Hoxha
Specialist i Shëndetësisë
Publike
Kolegji Heimerer, Prishtinë

Pas ngjarjeve tronditëse të lidhura me luftën në Kosovë në vitin 1999, një partner i qëndrueshëm shfaqet, Shkolla e Mjekësisë në Dartmouth dhe institucionet e lidhura me të. Teksa shumë organizata ndërkombëtare ofruan ndihmë menjëherë, Dartmouth dallonte veten duke kontribuar “në heshtje” dhe me qëndrueshmëri në zhvillimin e vazhdueshëm të sistemit shëndetësor të Kosovës, duke vazhduar deri më sot. Ky angazhim i vazhdueshëm ka evoluar në një bashkëpunim të jashtëzakonshëm që transcendon kufijtë, duke e ndihmuar thellësisht Kosovën, siç ilustron nga disa projekte dhe nisma të përfunduara dhe qindra përfitues në të dy anët.

Rreth kohës së luftës në Kosovë, Shkolla e Mjekësisë në Dartmouth filloi nismën e bashkëpunimit me Fakultetin e Mjekësisë të Universitetit të Prishtinës. Kryesuar nga Dekani Emeritus James Strickler, si dhe individë të përkushtuar si Joseph O'Donnel dhe George Little në Dartmouth, dhe me mbështetjen e Dekanit Mazlum Belegu, Zëvendës Dekanes Natyra Karahoda, bashkëpunimi synonte të krijonte një rrugë të rëndësishme për mbështetjen e edukimit mjekësor dhe zhvillimit të sistemit shëndetësor në Kosovë. Themeli u vendos përmes shkëmbimit të studentëve në vitin 2001 dhe 2002, që shënoi fillimin e një partneriteti transformues.

Esenca e angazhimit të Dartmouth ndodhet në kultivimin e profesionistëve dhe udhëheqësve të kujdesit shëndetësor, veçanërisht të brezit të ri, në Kosovë. Nga shkëmbimet fillestare të studentëve në vizita të shkurtra të profesionistëve të kujdesit shëndetësor në Shkollën e Mjekësisë në Dartmouth dhe institucionet e ndërlidhura, përpjekjet bashkëpunuese kanë sjellë vazhdimisht frytë në formën e zhvillimit të profesionistëve shëndetësor të Kosovës. Këta individë kanë bërë kontribute të rëndësishme në institucionet shëndetësore të vendit, në organet e formulimit të politikave dhe madje edhe në skenën ndërkombëtare.

Në mes shumë rezultateve të këtij bashkëpunimi, është themelimi i “Aksionit për Nëna dhe Fëmijë (ANF)” si një kulminacion i këtij suksesi. E gjendur në Kosovë, kjo organizatë joqeveritare u konceptua me një mision të lartë - të shpëtojë jetët e nënave dhe të fëmijëve në Kosovë. Ajo që nisi si një ide gjatë shkëmbimeve Dartmouth-Kosovë, u zhvillua në një nga organizatat më të suksesshme në skenën civile të Kosovës me pjesëmarrjen kyçe të këtyre “agjentëve të shkëmbimit”.

Këtë vit, kujtimi i 10-vjetorit të ANF shënon një moment kryesor në jetën e këtij partneriteti. Për të siguruar mundësi për edukimin e vazhdueshëm të profesionistëve që punojnë në fushën e shëndetit të nënave dhe fëmijëve në Kosovë, u themelua një bursë e vazhdueshme, ë mban emrin e James Strickler, Dekan i Nderit i Shkollës së Mjekësisë në Dartmouth, i cili udhëhoqi përpjekjet për shkëmbimin Dartmouth-Kosovë dhe themelimin e ANF-së. Pothuajse gjysma e fondeve të kësaj

bursë u siguroa nga ish-studentë të shkëmbimit nga Kosova, që thekson ndikimin thelbësor të programit të shkëmbimit me Dartmouth. Diaspora shqiptare në Shtetet e Bashkuara dhe Zvicër siguroan gjysmën tjetër të fondeve. Kjo krijon një instrument shtesë që synon të ofrojë mundësi të vazhdueshme të edukatës mjekësore për profesionistët e shëndetit në Kosovë në partneritet me institucionet në Dartmouth.

Programe të tjera shembullore gjithashtu kanë transformuar arsimin dhe praktikën shëndetësore në Kosovë. Për shembull, Programi i Specialistik për Mjekësi Familjare, i vetmi program specialistik i akredituar ndërkombëtarisht në vend nga Kolegji Mbretëror i Mjekëve të Familjes në Mbretërinë e Bashkuar, është një dëshmi e frymës bashkëpunuese dhe përkushtimit ndaj zhvillimit të kadrove profesionale në shëndetësi. Në anën tjetër, programet e edukimit të vazhdueshëm nga Klubit Mjekësor i Hapur në Kosovë kanë mundësuar qindra profesionistëve të përmirësojnë shkathtësitë e tyre mjekësore përmes ekspozimit ndaj sistemeve të Perëndimore, si Austria. Pranoj se ka shumë shembuj të tjerë që nuk i kam përmendur këtu. Megjithatë, fokusi im kryesor nuk është të përfshij çdo shembull, por të theksoj rëndësinë e përdorimit të tyre si kontribute të rëndësishme në reformën e shëndetësisë.

teksa Kosova përpiqet të avancojë reformën shëndetësore, këto modele mund të jenë shembuj për fuqizimin e profesionistëve të kujdesit shëndetësor. Duke njohur se ndryshimi i domosdoshëm në sistemin shëndetësor kërkon të fuqizojë punonjësit në kujdesit shëndetësor, bashkëpunimi synon të kultivojë rritjen individuale dhe zhvillimin e ekipeve funksionale që mund të ofrojnë kujdes shëndetësor të integruar.

Duke marrë frymëzim nga suksesi i sistemit shëndetësor turk, i cili përdori arsimin mjekësor të Perëndimit për të zhvilluar të vetin, Kosova mund të mendohet për përdorimin e një modeli të ngjashëm, të përshtatur në nevojat unike të Kosovës. Përdorimi dhe rritja e këtyre modeleve në programe të vërteta institucionale qeveritare do të duhej të ishin në qendër të angazhimit për reformën e sistemit shëndetësor në vend. Gjithashtu, kjo mund të ndihmohet nga kthimi i profesionistëve që kanë zhvilluar karrierat e tyre individualisht në botën Perëndimore dhe janë të gatshëm të kontribuojnë në vendlindjen e tyre. Ky kthim tashmë po ndodh në mënyrë të pavarur, pasi këta profesionistë e shohin potencialin e tyre transformues nga përvoja e tyre në jashtë vendit.

Për të arritur potencialin e plotë, integrimi i qëllimshëm i këtyre modeleve në reformën e sistemit shëndetësor dhe mënyra e të menduarit institucional janë të nevojshme. Ndërsa nismat individuale dhe ato në shkallë të vogël janë të çmuara, ato duhet të përkrahën nga një strategji afatgjatë e udhëhequr nga Qeveria që gëzon mbështetje të gjerë në spektrin politik dhe akterët nacional. Bashkëpunimi nuk duhet të mbështetet

vetëm në mbështetjen e donatorëve të jashtëm. Partneritetet e fundit me mbështetjen zvicerane dhe luksemburgeze janë të vlefshme dhe mbështesin ndërtimin e kapaciteteve profesionale në një frymë të ngjashme me ato që kam përmendur. Por ato nuk janë të mjaftueshme. Në vend të kësaj, ndërtimi i kapaciteteve dhe përdorimi i shkëmbimeve ndërkombëtare duhet të ngulitet thellë në vizionin e Qeverisë për avancimin e shëndetësisë në vend, duke siguruar që ajo të jetë e qëndrueshme dhe reziliente ndaj rrethanave të ndryshueshme politike sociale e ekonomike.

Në përfundim, partneriteti Dartmouth-Kosovë dhe modele të ngjashme të tjera në vend shërbejnë si dëshmi e ndikimit që shkëmbimet dhe bashkëpunimet ndërkombëtare mund të kenë në sistemin tonë shëndetësor. Teksa navigojmë në kompleksitetet e reformës së shëndetësisë në vend dhe përpiqemi të gjejmë rrugën tonë përpara, këto bashkëpunime shfaqen si shpresë, duke treguar fuqinë transformuese të shkëmbimit edukativ, mentorimit dhe përkushtimit të vazhdueshëm për sukses në shëndetësi në vendin tonë. Mësimet e nxjerra nga këto partneritete ofrojnë një pikëpamje për të forcuar sistemin tonë shëndetësor përmes bashkëpunimit ndërkombëtar, duke theksuar rolin kryesor të fuqizimit të profesionistëve në kujdesit shëndetësor si themeli për ndryshim të qëndrueshëm.